

Az *Orbona fragariae* a Zselicben (Lepidoptera: Noctuidae)

SZABÓ GERGELY

H-7400 Kaposvár Streith Miklós u. 6. e-mail: laiho@freemail.hu

SZABÓ, G.: *The new occurrence of Orbona fragariae (Lepidoptera: Noctuidae) in the Zselic hills (SW Hungary).*

Abstract: On the 26th of March 2005 An specimen of *Orbona fragariae* (Vieweg, 1790) was collected by light at Bőszénfa, in the Zselic hills (SW Hungary). For more than fifty years this very rare species has not been found in this area, even more in Somogy county. The new collecting site is very close to the place of its known occurrence.

Keywords: *Orbona fragariae*, Noctuidae, Hungary

Az *Orbona fragariae* (Vieweg, 1790) egész Euráziában elterjedt, nagy areájú faj, foltszerűen az egész Transzpalearktikumban megtalálható, de mindenütt lokális és általában ritka pl.: Németországban jelenleg a kipusztult vagy eltűnt fajok kategóriájába sorolják (WOLF & HACKER 2003). Magyarországon szórványos, előfordulási helyei: Simontornya, Kaposvár, Budai hegyvidék (KOVÁCS 1953), az Északi-középhegység néhány pontja (JABLONKAY 1974, RONKAY ÉS SZABÓKY 1981), de ismertek gyűjteményi példányai az ország északnyugati részéről és a Mecsekből (BALOGH 1956) is.

Irodalmi adatok szerint (KOCH 1958, RONKAY ÉS RONKAY 2006) a lepke hernyója polifág, kisebb lágyszárúakon (*Lamium*, *Leontodon*, *Plantago*, *Fragaria*, *Taraxacum*) táplálkozik, élőhelyei a hűvös, erősen párá és dús aljnövényzetű erdőségek és patak völgyek.

A Zselicből az utóbbi évtizedekben az intenzív lepkészeti kutatások ellenére sem került elő (ÁBRAHÁM 1992, UHERKOVICH 1981a, 1981b, 1982, 1983), ezt magyarázza a lepke fénykerülő volta, ugyanis fénycsapda anyagokba ritkán kerül bele. A Zselic Kaposvár felé futó völgyeiben rendszeresen utoljára a 40-es, 50-es években fogták (leg. Nattán M., Ház A.) azonban ez az élőhely ma már jelentősen átalakult, degradálódott.

2005. március 26.-án a Zselici Tájkévédelmi Körzet központi részén, Bőszénfa térségében sikerült ismét megtalálnom ezt a ritka fajt. Az éjszakai lámpázáshoz egy nyílt, észak-déli kitettséű dombhátat (Kecske-hát) választottam, amit korábban legelőként használhattak, növényzete igen gazdag, de ma már jórészt kökény és galagonya nőtte be és néhol áthatolhatatlan cserjéssé változott a terület. A közelben változatos a vegetáció, illir jellegű bükkösök, gyertyános-tölgyesek, telepített akác és több fűzligetekkel, magas kőrösökkel benőtt patak völgy is található. A gyűjtés során 160 W-os higanygőzlámpát Honda generátorról üzemeltettem. Az enyhe, szélcsendes estén a lámpagyújtást követően szinte azonnal az *Eriogaster lanestris* több példánya repült a fényre, majd pár órával később nagy meglepetésemre az *Orbona fragariae* egy megkopott példánya landolt a lepedőn. Ez azért is érdekes, mert a fajról ismert, hogy inkább csalétkén gyűjthető, míg fényforrások közelében csak elvétve jelenik meg, és ilyenkor is gyakran a fénykör szélén ül le.

Ez a gyűjtőhely a korábbi, ismert gyűjtési területétől légvonalban kevesebb, mint 10 km-re található, és a két élőhely jellegében és klimatikus tényezőiben is igen közel áll egymáshoz, így érthető a lepke megjelenése. Az eddigi előfordulásai alapján, és miután a vízfolyások és patakok által sűrűn szabdalts zselici dombvidék bővelkedik hasonló típusú élőhelyekben, a faj újabb felbukkanása több helyütt esélyes a késő őszi és tavaszi időszakban, kimutatása csalétkezőses módszerrel eredményesebb lehet.

Irodalom

- ÁBRAHÁM L. 1990: Nattán Miklós nagylepke gyűjteménye (Lepidoptera) a pécsi Janus Pannonius Múzeumban. - A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve 34 (1989):63-71.
- ÁBRAHÁM L. 1992: A Zselic Tájvédelmi Körzet Macrolepidoptera faunájának ismeretéhez (Lepidoptera). Somogyi Múzeumok Közleményei 9: 293-306.
- BALOGH I. 1956: Őszi és tavaszi lepidopterológiai megfigyelések Pécsen. - A Pécsi Pedagógiai Főiskola Évkönyve 1956: 1-5.
- HREBLAY M. & LOBMAYER A. 1992: Die Schmetterlinge des Nord-Tarna Gebietes, Ungarn (Lepidoptera). - Folia entomologica hungarica 52: 35-49.
- JABLONKAY J. 1974: Lepkegyűjtő tevékenységeim tapasztalataiból. - Folio Historico Naturales Musei Matrensis 2 (1974): 45-64.
- KOCH M. 1958: Wir bestimmen Schmetterlinge. Band 3 - Eulen Neumann Verlag pp. 142-143.
- KOVÁCS L. 1953: A magyarországi nagylepkék és elterjedésük - Folia entomologica hungarica 6 (1): 77-184.
- KOVÁCS L. 1956.: A magyarországi nagylepkék és elterjedésük II. - Folia entomologica hungarica 9 (1) : 89-140.
- RONKAY G. & RONKAY L. 2006: A magyarországi csuklyás-, szegfű- és földibaglyok atlasza.- Natura Somogyiensis 8. 236-237.
- RONKAY L. & SZABÓKY CS. 1981: Investigations on the Lepidoptera fauna of the Zemplén Mts.(NE Hungary). I. The valley of Kemence stream - Folia entomologica hungarica 42 (1981): 167-184.
- UHERKOVICH Á. 1981a: A Zselic nagylepkefaunája I. Vásárosbéc környéke (Lepidoptera). A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve 25 (1980): 85-98.
- UHERKOVICH Á. 1981b: A Zselici tájvédelmi körzet nagylepkefaunája (Lepidoptera). A Zselic nagylepkefaunája III. Somogyi Múzeumok Közleményei 3: 5-24.
- UHERKOVICH Á. 1982: A Zselic nagylepkefaunája II. Délkelet-Zselic (Lepidoptera). A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve 26 (1981): 33-50.
- UHERKOVICH Á. 1983: A Zselic nagylepkefaunája IV. Kelet-Zselic: Palé környéke (Lepidoptera). A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve 25 (1982): 37-50.
- WOLF W. & HACKER H. 2003: Rote Liste gefährdeter Nachfalter (Lepidoptera: Sphingidae, Bombycidae, Noctuidae, Geometridae) Bayerns